

V Praze dne 21. listopadu 2024

Č. j. MPSV-2024/246541-233

Metodická informace k možnosti dalšího poskytování pobytové služby dětem, které pobývají v dětském domově pro děti do 3 let věku (DD3) na základě smlouvy

(společná metodická informace Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví)

- I. Novelizací zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách (dále jen „zákon o zdravotních službách“), která je s účinností **od 1. 1. 2025** provedena zákonem č. 242/2024 Sb.¹, se v plném rozsahu a bez náhrady **ruší dosavadní úprava dětského domova pro děti do 3 let věku** v části čtvrté, hlavě II zákona o zdravotních službách – „Zdravotní služby a zaopatření poskytované v dětských domovech pro děti do 3 let věku“ (§ 43, § 44). **Zrušovací úprava DD3 v novelizaci zákona o zdravotních službách neobsahuje přechodné ustanovení.**
- II. Důvodová zpráva k zákonu č. 242/2024 Sb. ohledně zrušení §§ 43 a 44 zákona o zdravotních službách uvádí: „*V dětských domovech pro děti do 3 let věku jsou poskytovány zdravotní služby, které lze poskytovat i jinými poskytovateli zdravotních služeb, tj. zejména služby ambulantní a lůžkové péče a není tedy nutné pro jejich zajištění vyčleňovat či zřizovat speciální zařízení typu dětského domova nebo dětského centra. Poskytovatelé, kteří jsou podle zrušovaných ustanovení držiteli oprávnění k poskytování zdravotních služeb, mohou zdravotní služby poskytovat i po uplynutí přechodného období, avšak s tím že musí pro jejich poskytování získat oprávnění pro daný obor, druh a formu zdravotní péče, jako je tomu u ostatních poskytovatelů zdravotních služeb. Poskytovatelé mohou požádat o registraci odlehčovacích služeb, týdenních stacionářů, popř. ZDVOP... Samozřejmě není vyloučeno ani to, aby dosavadní dětské domovy pro děti do 3 let věku nadále poskytovaly své služby i v jiném režimu než podle zákona o zdravotních službách, a to buď na základě pověření k poskytování sociálně-právní ochrany dětí (konkrétně provozování ZDVOP) podle § 48 a násl. zákona č. 359/1999 Sb., anebo na základě registrace k poskytování sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb. (může jít např. o oprávnění k poskytování*

¹ Část pátá zákona č. 242/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

odlehčovacích služeb, rané péče, provozování centra sociálně rehabilitačních služeb, denních a týdenních stacionářů, domova pro osoby se zdravotním postižením apod.“.

- III. Z výše uvedeného vyplývá, že dosavadní provozovatel dětského domova pro děti do 3 let věku (dále jen „DD3“) může i po ukončení činnosti tohoto zvláštního druhu zdravotnického zařízení poskytovat dětem **jiný druh služeb na základě příslušného oprávnění**, zejména
 - a) zdravotní služby na základě oprávnění uděleného podle zákona o zdravotních službách;
 - b) ambulantní, terénní nebo pobytové sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“);
 - c) ambulantní nebo pobytové služby sociálně-právní ochrany podle části čtvrté zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „ZSPOD“), ve znění zákona č. 242/2024 Sb.
- IV. Nabytím účinnosti zákona č. 242/2024 Sb. zaniká dnem 1. 1. 2025 možnost poskytování zaopatření v DD3, které podle dosavadní úpravy zahrnovalo i výchovnou činnost.² **Žádný poskytovatel zdravotních služeb tak nebude po nabytí účinnosti tohoto zákona oprávněn poskytovat dětem plné přímé zaopatření, zahrnující vedle stravování, ubytování a ošacení dětí rovněž výchovnou činnost, které bylo nedílnou součástí dosavadních smluvních pobytů dětí v DD3.** Z hlediska dosavadního provozovatele DD3 půjde v této části smlouvy od 1. 1. 2025 o plnění nemožné ve smyslu § 2006 odst. 1 občanského zákoníku.³ **Pokud by u některého dítěte k 31. 12. 2024 trvala smlouva ve věci poskytování zaopatření tomuto dítěti v DD3, pak tato smlouva dnem 1. 1. 2025 v tomto rozsahu zanikne pro následnou nemožnost plnění podle § 2006 odst. 1 občanského zákoníku.**
- V. Závěr ohledně zániku smluvního závazku ve věci poskytování zaopatření dětem v DD3 pro nemožnost plnění (bod IV.) platí v případě, že by smluvní strany zůstaly pasivní a situaci neřešily jiným způsobem. **V zájmu právní jistoty dětí je ale žádoucí, aby se smluvní strany snažily situaci aktivně vyřešit již v období do konce roku 2024.** Pokud dosavadní DD3 zcela zanikne anebo nebude po své

² Viz § 43 odst. 1 věta druhá zákona o zdravotních službách, ve znění účinném do 31. 12. 2024.

³ Viz § 2006 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „*Stane-li se dluh po vzniku závazku nesplnitelným, zaniká závazek pro nemožnost plnění.*“

transformaci poskytovat dotčenému dítěti vyhovující službu, pak by mělo být smluvními stranami sjednáno ukončení smlouvy (§ 1981 občanského zákoníku). Pokud dané zařízení naopak bude i po 1. 1. 2025 poskytovat službu odpovídající potřebám dítěte, měly by smluvní strany ukončit původní smlouvu a zároveň uzavřít novou, popř. by měly přistoupit ke změně obsahu smlouvy (viz dále bod VI.).

- VI. Jak už bylo výše popsáno v bodu III., není vyloučeno, aby dosavadní poskytovatel smluvního zaopatření v DD3 poskytoval i po 1. 1. 2025 témuž dítěti
- a) lůžkovou zdravotní péči se souhlasem zákonného zástupce dítěte, jestliže zdravotní stav dítěte bude vyžadovat poskytování zdravotních služeb ve formě lůžkové zdravotní péče (což je ostatně v současné době zákonná podmínka pro umístění dítěte v DD3) a potřebnou zdravotní péči mu nebude možné zajistit formou domácí péče nebo jiné péče ve vlastním sociálním prostředí pacienta a zároveň bude dosavadní poskytovatel od 1. 1. 2025 disponovat oprávněním k poskytování zdravotních služeb formou lůžkové péče;
 - b) smluvní pobytovou službu podle zákona o sociálních službách nebo podle ZSPOD; předpokladem k poskytování takové pobytové služby je, že
 1. dosavadní provozovatel DD3 bude nejpozději od 1. 1. 2025 disponovat potřebným oprávněním k poskytování některého druhu pobytové sociální služby nebo k poskytování pobytové služby sociálně-právní ochrany v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc;
 2. nejpozději k 1. 1. 2025 bude platně uzavřena smlouva o poskytování pobytové sociální služby dotčenému dítěti podle § 90 a § 91 zákona o sociálních službách nebo smlouva o poskytování ochrany a pomoci dítěti v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“) podle § 42a ZSPOD;
 3. nejpozději do 3 pracovních dnů od zahájení poskytování pobytové sociální služby dítěti v domově pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „DOZP“) nebo od zahájení poskytování ochrany a pomoci ZDVOP bude místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podána žádost o vydání souhlasu orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) s poskytováním pobytové služby dítěti na základě smlouvy podle § 16b odst. 1 písm. a), c) ZSPOD.

VII. Je nutné zdůraznit, že pokud byl místně příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností vydán souhlas k poskytování služeb DD3 na základě smlouvy podle dosud platného § 44 odst. 6 zákona o zdravotních službách ve spojení s § 16b odst. 1 písm. d) ZSPOD, **nevztahuje se dříve vydaný souhlas OSPOD na případnou navazující smlouvu o poskytování pobytové sociální služby v DOZP nebo smlouvu o poskytování ochrany a pomoci ZDVOP.** Se zánikem smlouvy ve věci poskytování zaopatření dítěti v DD3 zanikají rovněž právní účinky rozhodnutí OSPOD o vydání souhlasu k této smlouvě. **Ke každé nově uzavřené smlouvě ve věci smluvního pobytu dítěte v DOZP nebo ZDVOP je nutné znovu požádat o vydání souhlasu OSPOD, a to i když bude nová smlouva uzavřena se stejným poskytovatelem služeb, který byl dosud provozovatelem DD3, a i když se fakticky nebude ani měnit místo pobytu dítěte.**

VIII. Dále je třeba v této souvislosti upozornit na skutečnost, že s účinností od 1. 1. 2025 se mění rovněž zákonné podmínky pro poskytování pobytových služeb dětem do 4 let věku v DOZP a ZDVOP. Podle platného znění § 48 odst. 2 zákona o sociálních službách, ve znění zákona č. 363/2021 Sb., **bude s účinností od 1. 1. 2025 možné poskytovat dětem mladším 4 let pobytové služby v DOZP pouze v případě, že**

- i. jde o osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III a IV nebo
- ii. jde o osoby, u nichž lze po dosažení 1 roku věku předpokládat naplnění podmínek závislosti na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III a IV, a příslušný OSPOD písemně potvrdí, že potřebnou péči dítěti nelze zajistit v rodinné nebo náhradní rodinné péči.
- iii. je podána žádost o přiznání příspěvku na péči a neposkytnutí pomoci by podle posudku vydaného poskytovatelem zdravotních služeb ohrozilo život nebo zdraví dítěte mladšího 4 let, a to do skončení tohoto řízení.

V případě ZDVOP lze od 1. 1. 2025 poskytovat ochranu a pomoc dětem do 4 let věku na základě smlouvy jen

- ❖ jde-li o společné umístění se starším sourozencem nebo sourozenci, které je v nejlepším zájmu těchto dětí z důvodu zachování sourozeneckých vazeb – (§ 42 odst. 1 ZSPOD, ve znění zákona č. 242/2024 Sb.), nebo
- ❖ po dobu nejvýše 1 měsíce, přičemž trvání smlouvy o poskytování ochrany a pomoci dítěti do 4 let věku lze s předchozím souhlasem OSPOD prodloužit

nejvýše o další 1 měsíc; celková doba trvání smlouvy tak nesmí přesáhnout 2 měsíce (§ 42a odst. 5 ZSPOD, ve znění zákona č. 242/2024 Sb.)⁴.

Rozdělovník:

- všechny krajské úřady, oddělení sociálně-právní ochrany dětí
- všechny obecní úřady obcí s rozšířenou působností, oddělení sociálně-právní ochrany dětí

⁴ Výše popsaná omezení pro poskytování pobytových služeb DOZP a ZDVOP dětem do 4 let věku se uplatní v situaci, že poskytování pobytové služby bude zahájeno po 1. 1. 2025, tj. po účinnosti novelizovaného znění zákona o sociálních službách a ZSPOD

